

พลังมืดของศรัทธาในนวนิยายจตุรภาคของ วิมล ไทรนันทนวล Power of Blind Faith in Tetralogy of Wimon Sainimnuan

ARTICLE INFO

Article history:

Received 9 November 2021

Revised 21 February 2022

Accepted 21 March 2022

Available Online 22 August 2022

เสาวคนธ์ สุขรักษ์¹ และ สุทัศน์ วงศ์กระบกถาวร²

Saowakon Sukrak¹ and Suthas Vongkrabakthaworn²

ABSTRACT

The tetralogy of Wimon Sainimnuan is composed of four novels: *Ngu* (1984), *Khon Song Chao* (1988), *Khok Phra Nang* (1989), and *Chao Phaen Din* (1995), each of which illustrates thoughtless faith of rural villagers that influence different actions and behaviours towards local beliefs, ritual experts, and belief protesters. The study reveals the senseless obedience to local beliefs of majority of Khok Phra Nang villagers and their hostility against protesters. The villagers also absolutely deny being proved of validation of beliefs. The novels point out the terrible consequences of thoughtless faith to believers, belief protesters, and society. The villagers, in the author's point of view, are accordingly not victims of the extreme faith and beliefs, but the key factor of the deeply rooted credulity in society. As the villagers are voluntarily and innocently deluded by ritual experts, their hometowns eventually end up with calamity.

KEYWORDS: WIMON SAINIMNUAN / BELIEFS / NOVELS

บทคัดย่อ

นวนิยายจตุรภาคของ วิมล ไทรนันทนวล ได้แก่ *งู* (2527) *คนทรงเจ้า* (2531) *โคกพระนาง* (2532) และ *จ้าวแผ่นดิน* (2538) สะท้อนให้เห็นความศรัทธาอันขาดการไตร่ตรองของชาวบ้านที่ปฏิบัติต่อความเชื่อ ผู้นำทางความเชื่อ และผู้ปฏิเสธความเชื่อ ในรูปแบบแตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่า ชาวบ้านในชุมชนโคกพระนางส่วนใหญ่คล้อยตามความเชื่อโดยไม่คำนึงถึงความเป็นไปได้ตามหลักเหตุผล ผู้ปฏิเสธความเชื่อจะถูกปฏิบัติอย่างคั่งครุ นอกจากนั้นชาวบ้านยังปฏิเสธการตรวจสอบความเชื่ออย่างสิ้นเชิง นวนิยายชุดนี้แสดงให้เห็นว่า ความเชื่อของชาวบ้านอันปราศจากการไตร่ตรองนั้นย่อมส่งผลกระทบบรรเท้ายแรงต่อตัวผู้เชื่อ ผู้ปฏิเสธความเชื่อ และส่งผลกระทบท่อสังคม ดังนั้นชาวบ้านในทัศนะของผู้ประพันธ์จึงมิใช่ผู้ตกอยู่ในสถานะผู้ถูกกระทำจากความเชื่อ แต่ตัวละครกลุ่มนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ดำรงความมั่งคั่งให้ฝังรากลึกลงในชุมชน เนื่องจากชาวบ้านยอมตกเป็นเหยื่อของผู้นำความเชื่อ อย่างเต็มใจ จนกระทั่งนำไปสู่หายนะของชุมชนในที่สุด

คำสำคัญ: วิมล ไทรนันทนวล / ความเชื่อ / นวนิยาย

¹ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Lecturer at the Department of Thai, the Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Assistant Professor, Thai Language, the Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

Corresponding author ; E-mail address : -

บทนำ

การสะท้อนภาพปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับผู้นำทางความเชื่อเริ่มปรากฏในวรรณกรรมของ วิมล ไทรนิมนวล ในเรื่องสั้น *ขยะสังคม* ตีพิมพ์เมื่อปี 2522 เรื่องสั้นนี้ผู้ประพันธ์เปรียบเทียบให้เห็นการเลือกทำบุญของคนจากสถานะของผู้รับ เนื้อเรื่องสั้น *ขยะสังคม* (2522) แสดงภาพคนจรจัดเนื้อตัวสกปรกเดินคู้ยถึงขยะหาเศษอาหารมาประทังชีวิต เมื่อเข้ามาถึงตลาดก็หยุดยืนมองพระภิกษุผู้นำเลื่อมใสกำลังยืนรับบาตรอยู่ ชายจรจัด นึกอยากเป็นพระสงฆ์ขึ้นมาทันที เพราะเขาคิดว่าสถานะพระสงฆ์นั้นสุขสบาย คนต่อแถวรอถวายอาหารให้ทุกเช้า พระไม่ต้องอดอยากอย่างคนจรจัด จากประเด็นนี้วิเคราะห์ได้ว่า การอยู่ในสถานะผู้นำทางความเชื่อจะเปลี่ยน คนธรรมดาให้ได้รับสิทธิพิเศษเหนือกว่าผู้อื่น ผู้คนมีทัศนะว่าพระสงฆ์คือผู้สืบทอดพระศาสนา การบริจาคให้พระสงฆ์จึงเท่ากับบริจาคเพื่อบำรุงพระศาสนา ดังนั้นพระสงฆ์จึงเป็นบุคคลที่ได้รับการปฏิบัติอย่างพิเศษเหนือกว่าผู้อื่นในสังคม ความเชื่อเช่นนี้ทำให้ชาวบ้านตัดสินใจบริจาคบำรุงศาสนามากกว่าบริจาคเพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

จากประเด็นการเลือกทำบุญของผู้คนในเรื่องสั้น *ขยะสังคม* (2522) ที่วิมลนำเสนอมาทำให้เห็นทัศนะของวิมลที่มีต่อการทำบุญและสิทธิพิเศษของพระสงฆ์ในฐานะผู้นำความเชื่อ ต่อมาผู้ประพันธ์ได้นำทัศนะดังกล่าวมาขยายประเด็นต่อในวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงของเขาคือ นวนิยายชุดจตุรภาค ประกอบด้วยนวนิยายเรื่อง *งู* (2527) *คนทรงเจ้า* (2531) *โคกพระนาง* (2532) และ *จ้าวแผ่นดิน* (2538)

นวนิยายชุดจตุรภาคของ วิมล ไทรนิมนวล สร้างชื่อเสียงเรื่อง การตีแผ่ด้านมืดของความศรัทธาในรูปแบบที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย อันได้แก่ ความเชื่อกระแสหลักคือ พระพุทธศาสนา และความเชื่ออีกกลุ่มซึ่งมีบทบาทในสังคมไทยเช่นกัน คือ ความเชื่อเรื่องการทรงเจ้าเข้าผี

ในเรื่อง *งู* (2527) *โคกพระนาง* (2532) และ *จ้าวแผ่นดิน* (2538) บรรยายถึงตัวละครพระสงฆ์กระทำ ความผิดร้ายแรง เช่น พระฆ่าพระ พระจำงวนให้ฆ่าพระวาส พระเสพเมถุน พระสอนให้ชาวบ้านทุเมทำบุญโดยไม่คำนึงถึงฐานะของตน พระปล่อยเงินกู้ พระจัดฉากสร้างปาฏิหาริย์หลอกหลวงชาวบ้าน ส่วนเรื่อง *คนทรงเจ้า* (2531) สะท้อนภาพสังคมที่มีความเชื่อหลากหลายกลุ่ม ในที่นี้คือ กลุ่มที่ศรัทธาวัดโคกพระนาง และกลุ่มที่ศรัทธาดำหนัก เจ้าพ่อขาม ความเชื่อในนวนิยายชุดนี้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องอยู่กับผลประโยชน์อย่างแยกไม่ออกจนเกิดการแย่งชิงศรัทธาจากชาวบ้านมาเป็นฝ่ายของตนให้มากที่สุด ตัวละครพระนำเรื่องเส้นทางสู่สวรรค์และความเป็นอยู่ที่ดีในชาติหน้ามาเป็นสิ่งจูงใจชาวบ้านให้มาศรัทธาฝ่ายวัด ส่วนตัวละครคนทรงเจ้าในเรื่อง *คนทรงเจ้า* (2531) และ *จ้าวแผ่นดิน* (2538) ได้สร้างสถานการณ์หลอกหลวงให้ชาวบ้านศรัทธาในอิทธิฤทธิ์จอมปลอมที่ตนสร้างขึ้น อีกทั้งยังกระทำความผิดร้ายแรงเช่นเดียวกันกับพระหลาย ๆ รูปในนวนิยายชุดเดียวกัน ดังนั้นเมื่อพิจารณาภาพรวมจะพบว่า ตัวละครพระและคนทรงเจ้าโดดเด่นในฐานะฝ่ายกระทำ เงื่อนไขนี้ทำให้ตัวละครชาวบ้านตกอยู่ในฐานะของผู้ถูกระกระทำทันที แต่เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดพฤติกรรมของชาวบ้านแล้วกลับพบว่า พฤติกรรมหลายประการของชาวบ้านก็เฝ้าจตตสันได้ว่าเป็น ผู้บริสุทธิ์ที่ถูกกระทำอย่างแท้จริงเมื่อนำพฤติกรรมของชาวบ้านโคกพระนางมาศึกษาจะพบว่ากลุ่มชาวบ้านเป็น ผู้ส่งเสริมให้ความเชื่อเข้มแข็งขึ้นโดยมีประเด็นเรื่องความโลภ ผลประโยชน์ และความกลัว แฝงอยู่เบื้องหลัง ความศรัทธา ซึ่งประเด็นเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวรรณกรรมที่สะท้อนเรื่องราวความเชื่อในสังคม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาประเด็นเรื่องพลังมืดของศรัทธาในนวนิยายชุดจตุรภาคของ วิมล ไทรนิมนวล

จากการศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครกลุ่มชาวบ้านในนวนิยายชุดจตุรภาคของ วิมล ไทรนิมนวล พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ในตำบลโคกพระนางศรัทธาผู้นำความเชื่อโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล เมื่อมีผู้ศรัทธาเพิ่มขึ้นก็จะสร้างแนวทางปฏิบัติเพื่อใช้บังคับกลุ่มผู้ศรัทธาให้ปฏิบัติตามกันจนนำไปสู่ผลกระทบน้อยใหญ่ตลอดเรื่อง ทั้งนี้ผู้วิจัยจำแนกผลการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ พลังมืดของศรัทธากับผลกระทบต่องานศรัทธา พลังมืดของศรัทธากับผลกระทบต่องานปฏิบัติศรัทธา และ พลังมืดของศรัทธากับผลกระทบต่องานสังคม

1. พลังมืดของศรัทธากับผลกระทบต่อผู้ศรัทธา

ความศรัทธาที่ปรากฏในชุมชนโคกพระนางแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้มีศรัทธาต่อหลวงพ่อเนียง แห่งวัดโคกพระนาง และ กลุ่มผู้มีศรัทธาต่อเจ้าพ่อขาม คนทรงเจ้า ผู้ประพันธ์แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านพร้อมเชื่อคำพูดหรือคำสั่งของผู้นำความเชื่อฝ่ายตนอย่างไม่ลังเลสงสัย ชาวบ้านกลุ่มหนึ่งศรัทธาหลวงพ่อเนียงโดยพิจารณาจากกิริยาที่หลวงพ่อเนียงปรุงแต่งให้ดูสง่า น่าเลื่อมใส แต่กลับไม่พิจารณาถึงการปฏิบัติตนของพระเนียงซึ่งขัดต่อพระธรรมวินัย ในกรณีของเจ้าพ่อขาม คนทรงเจ้า ชาวบ้านต่างพากันกราบไหว้ขาม แม้ว่าเขาจะเคยมีข้อขัดแย้งกับชาวบ้านทั้งชุมชนอย่างรุนแรงหลายครั้ง แต่เมื่อเขาเข้าสู่สถานะคนทรงเจ้าแล้วชาวบ้านก็พร้อมยอมศรัทธาโดยไม่ตรวจสอบหรือไตร่ตรองแต่อย่างใด เหตุการณ์ที่ปรากฏในเรื่องแสดงให้เห็นว่า เมื่อชาวบ้านเกิดศรัทธาต่อสิ่งใดแล้ว ชาวบ้านพร้อมจะทำทุกอย่างเพื่อแสดงถึงศรัทธาของตน แนวคิดเช่นนี้นำไปสู่ผลกระทบ 2 ประการ ได้แก่ การเสียทรัพย์สิน และการเสียชีวิต

1.1 การเสียทรัพย์สิน

เมื่อหลวงพ่อเนียงรับตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดโคกพระนาง หลวงพ่อก็เริ่มเรียกรไธเงินเข้าวัดให้มากที่สุด เพราะต้องการพัฒนาด้านอาคารสถานที่ให้เทียมหน้าเทียมตาวัดในตัวเมือง ด้วยเหตุนี้หลวงพ่อเนียงจึงพูดโน้มน้าวคนให้บริจาคเงินเข้าวัดอยู่บ่อยครั้ง ชาวบ้านผู้มีศรัทธาต่างช่วยกันบริจาค แม้ว่าชาวบ้านเหล่านี้ต่างยากจนก็ยังขวนขวายหาเงินมาบริจากร่วมกับวัด ดังเหตุการณ์ที่ปรากฏอยู่บ่อยครั้งในเรื่อง (2527) เช่น ฉากที่บ้านวลแม่ของยี่สุนมาขอเงินลูกชายเพื่อไปทำบุญ

แม่เข้ามานั่งข้าง ๆ เขา พูดอย่างเกรงอกเกรงใจว่า “แม่อยากจะรบกวนลูกสักหน่อย”

“ทำไมแม่ต้องพูดอย่างนี้ด้วยเล่า”

“อีกสองวันก็จะสงกรานต์แล้ว” แม่หยิ่งใจเขา แต่หน้าเขาตายสนิท “สมภารท่านเรียกรไธจะสร้างเมรุใหม่ แม่อยากจะช่วยท่านทำบุญทำทานเอาไว้”

“ก็ไม่ใช่ไรนี่ ลีบบาทยี่ลีบบาทมันไม่หนักหนาอะไรนี่แม่”

“คือแม่อยากจะช่วยสักห้าร้อย ท่านบอกว่ายากให้เป็นเจ้าภาพสร้างกันใครบริจาคห้าร้อยท่านจะติดชื่อไว้”

“แม่จะทำบุญหรือว่าจะซื้อป้ายติดเมรุ” ยี่สุนฉุน

“ไม่ใช่อย่างนั้น แม่อยากจะทำบุญทำทานเอาไว้ แม่ทำก็เหมือนลูกทำนั่นแหละ

เพราะเงินของลูกหามาได้ เราทำไว้มันไม่เสียหายอะไรหรอก ชาตินี้เราลำบาก

กันมากมาก็เพราะชาติก่อนเราทำบุญไว้น้อยไป ชาตินี้ถึงเป็นอย่างนี้ อ้ออย่างลูก

ก็ทำบาปฆ่าสัตว์ตัดชีวิตไว้มาก แม่อยากให้ลูกทำบุญกุศลไว้มาก ๆ”

(งู, 2550)

บ้านวลเป็นตัวละครที่มักทำบุญโดยไม่คำนึงถึงฐานะของตนเอง ลูกชายของบ้านวลไปจับงูเห่าขายหาเงินด้วยความยากลำบาก ต้องเสี่ยงชีวิตออกไปล่างูเห่าเพื่อนำไปขายร้านอาหารป่า เมื่อได้เงินมาแล้วก็มักจะถูกบ้านวลขอไปทำบุญ หากลูกชายไม่ยินยอม บ้านวลก็จะแสดงอาการทุกข์ใจจนกระทั่งลูกชายอดทนเห็นมารดาเป็นทุกข์ไม่ได้ จึงจำต้องให้เงินไปทำบุญในที่สุด ตัวบทตอนนี้แสดงให้เห็นความคิดเบื้องหลังการทำบุญของตัวละครบ้านวลได้อย่างชัดเจน พฤติกรรมการทุ่มเททำบุญอย่างไม่คำนึงถึงฐานะของตนเองนั้นมิใช่สาเหตุจากความยากจนในปัจจุบันทำให้บ้านวลคิดว่าในอดีตชาติตนทำบุญมาน้อย บ้านวลต้องการหนีความยากจน การทำบุญในแต่ละครั้งจึงมีเป้าหมายเพื่อความสุสบายในชาติหน้า ดังนั้นการทำบุญของบ้านวลจึงไม่ใช่การสละทรัพย์ออกไปโดยไม่หวังผล แต่การทำบุญในแต่ละครั้งเปรียบเสมือนการลงทุนเพื่อหวังผลตอบแทน เหตุการณ์ในตอนนี้จึงแสดงให้เห็นว่า บ้านวลจ่ายเงินเพื่อซื้อความสุสบายในชาติหน้า ป้ายสลักหน้าเมรุจึง

เปรียบเทียบใบสำคัญรับเงินที่ช่วยรับรองว่าบ้านพลได้สะสมบุญไว้ แล้วจริง ๆ เป็นเครื่องยืนยันให้มั่นใจได้ว่า
ชาติหน้าบ้านพลจะมีความสุขสบายตามความเชื่อของบ้านพล

การทำทานของตัวละครในเรื่องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ จากการถวายแรงงาน ถวายเงิน ก็เพิ่มเป็นถวายที่ดินให้วัด เมื่อเหตุการณ์ดำเนินไปถึงบทสรุปของ นวนิยายจุฬาราช ในเรื่อง *จ้าวแผ่นดิน* (2538) จะพบว่าที่ดิน 1 ส่วน จาก 3 ส่วน ของตำบลกลายเป็นที่ดินของวัดโคกพระนาง ที่ดินหลายแปลงชาวบ้านถวายแบบให้เปล่า เจ้าของที่ดินบางแปลงยอมขายราคาถูกให้แก่วัดเพื่อแลกกับใบอนุโมทนาบัตรไปเก็บไว้ให้สบายใจ เป็นเสมือนใบรับประกันว่าชาติหน้าตนจะมีความเป็นอยู่ที่ดี แม้ชาวบ้านจะถวายที่ดินให้แก่วัดโคกพระนางจำนวนมาก แต่หลวงพ่อยืนนกลบยังไม่พอใจที่ฝ่ายวัดมีที่ดินน้อยกว่าฝ่ายต๋านักเจ้าพ่อขาม ฝ่ายวัดจึงว่าจ้างคนไปขู่ฆ่าเจ้าของที่ดินแปลงหนึ่งที่ไม่ยอมขายที่ให้แก่วัด ที่ดินแปลงนั้นมีท่าเลติ ทั้งฝ่ายวัดและฝ่ายต๋านักเจ้าพ่อขามต่างต้องการครอบครอง

เหตุการณ์อีกตอนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านต่างยอมเสียทรัพย์เพื่อบำรุงความเชื่อของตน เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อวันที่ยามรับเป็นคนทรงเจ้าวันแรก เวลานั้นยามยังมิรู้แนวทางการปฏิบัติตนของผู้ที่เป็นร่างทรง แต่ชาวบ้านก็ช่วยกันทำให้ยามกลายเป็นคนทรงเจ้าอย่างสมบูรณ์ พวกเขาขอให้ยามกำหนดอัตราค่าครูในการประทับทรงแต่ละครั้ง แม้ว่ายามจะปฏิเสธไม่ขอรับเงิน แต่ชาวบ้านก็ตั้งต้นจะจ่าย เพราะทุกคนต้องการให้เจ้าพ่อพอใจ ชาวบ้านจึงพร้อมใจกันจ่ายเงินคนละเล็กละน้อยเพื่อให้ยามมีความเป็นอยู่สุขสบาย เมื่อชาวบ้านดูแลร่างทรงของเจ้าพ่อให้สุขสบาย พวกเขาก็เชื่อว่าเจ้าพ่อย่อมคลั่งคลั่งคลั่งคลั่งคลั่งและความเป็นสิริมงคลให้แก่พวกเขาเช่นกัน

“ฉันไม่อยากให้ใครเดือดร้อน ที่ฉันยอมเป็นคนทรงก็เพราะฉันได้บงกชไว้ และใจฉันก็อยากช่วยเหลือทุกคนเพื่อเป็นกุศลแก่พ่อท่าน”

มีเสียงพูดพึมพำขึ้นว่า “ทำอย่างนี้ใหญ่ว่านั่นแหละดีแล้ว ธรรมเนียมมีมาอย่างไร รักษาเอาไว้ นอกจากจะทำให้เจ้าพ่อท่านเมตตาเราแล้วยังเป็นสิริมงคลแก่พวกทุกคนอีกด้วย” แล้วอีกเสียงก็สลับสนุนขึ้น “นั่นสิ จะก็้อจู้ก็เพื่องกันเขี้ยวติดขาม”

“ยังงั้นมันก็ต้องมีขามเหย้า” ยายเมี้ยนพูด

(คนทรงเจ้า, 2531)

หลังจากการกำหนดค่าครุประทับทรงที่จ่ายเงินเพียงเล็กน้อยก็เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ชาวบ้านปฏิบัติสืบต่อกันเรื่อยมา ต่อมาเมื่อมีชาวบ้านสมหวังจากสิ่งที่ตนคิดว่าเจ้าพ่อดลบันดาลให้ พวกเขา ก็ถวายสิ่งตอบแทนให้กับเจ้าพ่อด้วยเงินทองและสิ่งของที่มียศค่าสูงขึ้นเรื่อย ๆ เสมือนเป็นการติดสินบนแก่เจ้าพ่อ ดังนั้นจึงมีผู้คนมาถวายสิ่งของมีค่าแก่เจ้าพ่อขามจำนวนมาก จนกระทั่งในเรื่อง *จำวแผ่นดิน* (2538) ซึ่งเป็นบทสรุปของนวนิยาย จตุรภาค จะพบว่า เจ้าพ่อขามกลายเป็นเศรษฐีอันดับต้น ๆ ของตำบลโคกพระนาง แต่ชาวบ้านกลับยากจนลง

1.2 การเสียชีวิต

ในเรื่อง *จ้าวแผ่นดิน* (2538) เหตุการณ์ที่ตัวละครชื่อบักยิงตัวตาย เป็นอีกหนึ่งฉากสำคัญที่ผู้ประพันธ์แสดงให้เห็นโทษของความศรัทธาที่ปราศจากการไตร่ตรอง เหตุการณ์เริ่มจากพระทองมา ยุงให้บักไปฆ่าขาม เมื่อบักกับขามเผชิญหน้ากัน ขามพุดยดความเป็นผู้วิเศษสามารถติดต่อกับเจ้าพ่อพระไทร ได้มาชมขลุ่ยก็ แม้ว่าบักจะโกรธแค้นขาม แต่พื้นฐานจิตใจของบักนั้นนับถือและเกรงกลัวเจ้าพ่อพระไทรอย่างยิ่ง ดังนั้นเขาก็จึงไม่กล้ายิงเพราะเกรงว่าหากเขาฆ่าขามเจ้าพ่อจะโกรธและลงโทษเขาให้ถึงแก่ชีวิต จากตัวบทพบว่า แม้บักจะไม่ได้ลงมือยิงแต่เขายังคงหวาดกลัวโทษจากความคิดร้ายต่อร่างทรงของเจ้าพ่อพระไทร

เขาไม่มีใครอีกแล้ว ไม่มีใครเลย ไม่มีใครสักคนจะช่วยเหลือเขา เขากำลังจะถูกลงทัณฑ์แล้ว เขารู้สึกหวาดกลัวความตายจากการลงทัณฑ์ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เขาต้องการหนีไปให้พ้นจากความกลัวและความเดียวดาย เจ้าพ่อพระไตรต้องมีแน ขามถึงไม่กลัวเขาเลย ขามต้องรู้ว่าเจ้าพ่อพระไตรปกป้องคุ้มครองให้ ขามจึงไม่กลัวอะไรทั้งนั้น ไม่กลัวแม้กระทั่งเขาจะยิง เจ้าพ่อต้องมีจริงแน่ และจะต้องเล่นงานเขา ถึงตาย ขามบอกเขาแล้วว่าเจ้าพ่อต้องฆ่าเขาแน่ เขาก็ตาย ปีก กระชับดำมป็นแน่น แต่มือก็ยังสั่น เขาค่อยยกขึ้น เอาปากกระบอกปืนใส่ปาก อีกมือหนึ่งปิดตาที่มันน้ำตา ไหลริน เขาไม่อยากเห็นความตาย ปีกเหี่ยวโก

(จำวแผ่นดิน, 2550)

จากตัวบทนวนิยายที่ยกมาข้างต้นจะสังเกตได้ว่า ตัวละครปีกเชื่อว่าเจ้าพ่อพระไตรมีจริง มีอำนาจเหนือชีวิตของเขา หากเขาตั้งตนเป็นศัตรูกับร่างทรงของเจ้าพ่อ ก็เท่ากับเป็นศัตรูกับเจ้าพ่อไปด้วย เขาจึงต้องถูกเจ้าพ่อลงโทษ เมื่อเขาคิดฆ่าร่างทรงของเจ้าพ่อ โทษที่สาสมกับความผิดในครั้งนี้คือ ความตาย ความวิเศษของเจ้าพ่อที่ขึ้นชื่อว่าดลบันดาลคุณและโทษให้แก่ชาวโคกพระนางได้ทำให้ปีกคิดว่าไม่มีใครสามารถช่วยเหลือเขาให้พ้นความผิดในครั้งนี้ คำพูดและท่าทีมั่นใจของขามยิ่งทำให้ปีกจินตนาการถึงความโกรธของเจ้าพ่อพระไตรได้ชัดเจน ปีกจึงกดดันมากขึ้นจนกระทั่งตัดสินใจยิงตัวตายเพื่อหนีความกลัว

2. พลัทธิของศรัทธากับผลกระทบต่อผู้ปฏิเสธศรัทธา

ประเด็นที่ผู้ประพันธ์นำเสนอขึ้นมาคือ ภัยจากความศรัทธาที่ขาดการไตร่ตรองนำไปสู่หายนะ ในตัวบทจะพบว่า เมื่อผู้ศรัทธารวมตัวกันแล้วยึดถือว่าสิ่งที่ตนเชื่อแน่นดีที่สุด ถูกต้องที่สุด จึงเริ่มตั้งกฎเกณฑ์การปฏิบัติต่อ ความเชื่อและผู้นำความเชื่อฝ่ายตน ทำให้ผู้ที่ไม่ศรัทธากลายเป็นฝ่ายศัตรูไปโดยปริยาย นอกจากนั้น แล้วจุดรวมอีกประการหนึ่งของฝ่ายผู้ศรัทธาในชุมชนโคกพระนางคือ การสร้างจินตนาการเกี่ยวกับเรื่องที่ตน ศรัทธาขึ้นมาเพื่อครอบงำจิตใจของตนเอง เช่น ฝ่ายที่เชื่อหลวงพ่อเนี่ยนก็จะเชื่อว่าต้องทำบุญมาก ๆ จึงจะได้ ไปสวรรค์ ส่วนฝ่ายที่เชื่อเจ้าพ่อพระไตรก็จะเชื่อว่า ต้องทำดีกับร่างทรงของเจ้าพ่อมาก ๆ แล้วเจ้าพ่อจะพอใจ ดลบันดาลโชคลาภให้ หากทำ ไม่ดีต่อร่างทรงของเจ้าพ่อ เจ้าพ่อก็จะโกรธแค้นและลงโทษบุคคลผู้นั้นและ ครอบครั

ผู้ปฏิเสธศรัทธาในชุมชนโคกพระนางนั้นมีน้อย ตัวละครเหล่านั้นจะถูกกำจัดโดยฝ่ายผู้นำ ความเชื่อหรือโดยฝ่ายผู้เชื่อ สิ่งที่น่าสังเกตคือผู้ปฏิเสธศรัทธาจะกลายเป็นที่รังเกียจของเพื่อนร่วมชุมชน หาก มีเหตุร้ายแรงถึงชีวิตเกิดขึ้นก็จะไม่มีผู้ใดช่วยเหลือ ผู้ปฏิเสธศรัทธาต้องตายไปพร้อมกับเสียงสาปแช่งของเพื่อน ร่วมชุมชน ผู้คนต่างลงความเห็นว่าผู้ปฏิเสธศรัทธาสมควรถูกลงโทษเนื่องจากมีพฤติกรรมลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ ชุมชนนับถือศรัทธา

ก่อนที่ขามจะรับเป็นร่างทรงของเจ้าพ่อพระไตร เขาเคยประกาศว่าจะตัดตนไทรที่ชาวบ้าน เชื่อว่าเป็นที่สถิตของเจ้าพ่อพระไตรอันศักดิ์สิทธิ์ เพียงแค่ประกาศไปเช่นนั้น ชาวบ้านต่างโกรธเคือง ตำหนิ ชู ทำร้าย สาปแช่ง และไม่คบค้าสมาคมกับขาม บ้าเมี้ยนหมอดำแยประจำท้องถิ่นไม่ยอมทำคลอดให้ภรรยาของ ขาม เพราะไม่พอใจที่ขามลบหลู่เจ้าพ่อพระไตร ทั้งยังเกรงว่าหากช่วยขาม บ้าเมี้ยนและครอบครัวจะถูกเจ้าพ่อ พระไตรลงโทษอีกด้วย

ไม่นานนักเขามาเยือนอยู่บนบ้านยายเมี้ยน ร้องเรียกแข่งกับเสียงฝน
ไม่มีเสียงตอบ เขาถือวิสาสะเข้าไปที่ระเบียง ชะโงกหน้ามองเข้าไปในเรือน
เห็นยายเมี้ยนกับตาผ่นกำลังนั่งเฝ้าเด็กหญิงซึ่งนอนจมอยู่บนเสื่อ
เขาเรียกอีก ยายเมี้ยนหันมาตวาดตาเขียว

“ได้ยินแล้วไว้ย!”

“ป้า! กาทรงกำลังเจ็บท้อง ช่วยไปทำคลอดหน่อยเถอะ”

ยายเมี้ยนแสรังทำเป็นไม่ได้ยิน ขามกวาดน้ำฝนที่ใบหน้าแล้วอ้อนวอนอีก

“ช่วยฉันหน่อยเถอะป้า ฝนก็ตก จะไปหาหมอที่อำเภอก็ไม่ทันแล้ว ป้า...

นึกว่าเอาบุญเถอะ...” น้ำเสียงของเธอแสนจะคับแค้นและขมขื่นใจ

ยายเมี้ยนยังไม่หายโกรธ “ไม่นับถือ (เจ้าพ่อพระไทร) แล้วมาทำอะไร?”

(คนทรงเจ้า, 2531)

เหตุการณ์ตอนที่ยกมาข้างต้นเกิดขึ้นตั้งแต่ขามยังไม่รับเป็นคนทรงเจ้า จะสังเกตได้ว่า แม้ขามยังไม่เข้ามาเป็นตัวแทนผู้นำความเชื่อ แต่ชาวบ้านก็เชื่อมั่นไปแล้วว่าเจ้าพ่อพระไทรมีอยู่จริง คักดีสิทธิ์คลบนาคาคณและโทษให้แก่ชุมชนได้

ถึงแม้ว่าทุกคนในชุมชนต่างรู้ถึงที่มาของต้นไทรต้นนี้ดีว่าเป็นต้นไม้ทั่วไปที่เติบโตในท้องนา ไทรต้นนี้เกิดมาจากกาฝากของต้นกระถอมซึ่งพ่อของขามปลูกไว้ เมื่อโตแล้วต้นไทรต้นนี้ก็เป็นที่พักกลดของพระธาตุ ซึ่งภายหลังท่านลอบมีความสัมพันธ์กับสีกาในหมู่บ้านจนกระทั่งถูกจับสึก ผ่าจีวรที่ผูกไว้กับต้นไทร เป็นสัญลักษณ์แทนการจับสึกของพระธาตุรูปนั้น ต่อมาไม่นานจีวรผืนนั้นกลับกลายเป็นสิ่งซึ่งทำให้ผู้คนนึกถึงศาสนา ความเชื่อ และพิธีกรรม โดยพากันสืบทอดสาเหตุที่จีวรผืนนั้นมาผูกไว้ จึงเริ่มมีคนเอาผ้าเจดสีมาพันรอบต้นไม้ มีผู้นำรูปเทียน เครื่องเซ่นมาบูชาและบนบานศาลกล่าวใต้ต้นไทร พอบังเอิญเกิดเหตุปาฏิหาริย์ขึ้นมาผู้คนจึงเชื่อตาม ๆ กันไปว่าต้นไทรต้นนี้มี เจ้าพ่อพระไทรอาศัยอยู่ ห้ามผู้ใดแตะต้องลบหลู่เจ้าพ่อเป็นอันขาด ยายเมี้ยนเป็นชาวบ้านอีกคนหนึ่งที่ยึดมั่นเรื่อง เจ้าพ่อพระไทร แม้ว่าจะเห็นที่มาของต้นไทรต้นนี้พร้อม ๆ กับชาวบ้านคนอื่นในชุมชน ยายเมี้ยนจึงให้ความสำคัญกับเจ้าพ่อพระไทรมากกว่าชีวิตของเพื่อนบ้านในชุมชน ในสถานการณ์นี้สามารถตีความได้ว่า ยายเมี้ยนนั้นยินยอมให้กาหลงกับลูกในครรภ์เผชิญอันตรายถึงชีวิตขณะคลอด เพราะยายเมี้ยนไม่ยอมช่วยขาม เนื่องจากขามนั้นลบหลู่ เจ้าพ่อพระไทรที่ยายเมี้ยนนับถือ

เหตุการณ์สำคัญอีกตอนหนึ่งที่แสดงให้เห็นพลังมืดของศรัทธากับผลกระทบต่อผู้ปฏิเสธศรัทธาในระดับที่รุนแรงขึ้นกล่าวคือพลังมืดของศรัทธานั้นทำให้คนผู้เคยมีศีลธรรมต้องยอมแพ้ ต้องยอมเป็นฝ่ายเดียวกับคนไร้ศีลธรรมเพื่อความอยู่รอดของตนเองดังที่ปรากฏในเรื่อง *จ้าวแผ่นดิน* (2538) เหตุการณ์ตอนที่ผู้เฒ่าคงคาดคั้นความจริงจากตัวละครชื่อเหล็ก เรื่องการตายของคำปลิว ผู้เฒ่าคงสะท้อนให้เห็นคนในท้องถิ่นเดียวกันต้องฆ่ากันเอง อีกทั้งแปลกใจที่เหล็กทำเช่นนั้น เนื่องจากพื้นนิสัยเดิมเหล็กเป็นผู้มีจิตใจดีมีศีลธรรม

ผู้เฒ่าคงมองหน้าเขา (เหล็ก) “เอ็งเปลี่ยนไปหมดเลยเหล็ก เอ็งไม่ใช่เหล็ก
ที่ข้าเคยรู้จัก เอ็งเป็นอะไรไปแล้ว ไร้หัวใจหัวใจอะไรขนาดนี้ เอ็งฆ่าคนโดยไม่รู้ลึ
คิดเลยรี” “มันเป็นหน้าที่ ฉันถูกสั่งสอนมาอย่างนี้ และฉันไม่มีทางเลือกอื่น
ฉันไม่ทำคนอื่นก็ทำ ฉันรักพี่คำปลิวและนับถือเขา ฉันไม่อยากให้ใครฆ่าเขา
ถ้าคนอื่นทำ ฉันทำเองดีกว่าถึงอย่างไรพี่คำปลิวก็ต้องตาย”

“ทำไมเอ็งไม่บอกความจริงกับทุกคน ว่าใครสั่งเอ็ง”

“ฉันบอกแล้วใครจะเชื่อ” แววดาเหล็กขมขื่น “ระหว่างฉันกับเจ้าพ่อ

ชาวบ้านเขาจะเชื่อใคร ดีไม่ดีฉันอาจจะโดนรุมกระที่บโทยฐานดูหมิ่นเจ้าพ่อ”

(จ้าวแผ่นดิน, 2550)

คำชี้แจงของเหล็กทำให้ผู้เฒ่าคงสะเทือนใจมากขึ้นที่เห็นคนดียอมแพ้ ยอมปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับความชั่วร้ายโดยไม่คิดต่อสู้เพื่อสังคม จากสถานการณ์นี้ทำให้เห็นความรุนแรงของพลังความเชื่อในชุมชนโคกพระนางได้ชัดเจนยิ่งขึ้น พลังมีดของศรัทธาไม่เพียงแต่ทำลายชีวิตของผู้ปฏิเสธศรัทธาเท่านั้น แต่ยังพรากความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกันลงไปด้วย ไม่ว่าบุคคลผู้นั้นจะรู้เท่าทันพลังมีดของศรัทธาหรือไม่ก็ตาม

3. พลังมีดของศรัทธากับผลกระทบต่อสังคม

จากการศึกษาผลกระทบของศรัทธาในหัวข้อที่ผ่านมาจะพบว่า ผู้ประพันธ์มุ่งให้ผู้อ่านตระหนักถึงพลังมีดของศรัทธาที่กระจายวงกว้างขึ้นเรื่อย ๆ จากตัวผู้ศรัทธาไปสู่ผู้ปฏิเสธศรัทธา และในที่สุดผลกระทบก็ขยายไปสู่สังคม ดังกรณีที่เกิดขึ้นกับหมู่บ้านกลางทุ่ง เดิมทีหมู่บ้านกลางทุ่งเป็นที่ดินขนาดใหญ่ แปลงสุดท้ายที่เจ้าของรวมตัวกันไม่ยอมขายให้แก่ผู้ใด พวกเขาตั้งใจจะเก็บที่ดินไว้ให้เป็นมรดกแก่ลูกหลาน ชาวบ้านหมู่บ้านกลางทุ่งไม่ติดต่อกับวัด โคกพระนางและตำหนักเจ้าพ่อขาม เพราะรู้ว่าสองแห่งนี้ก็ร้างขึ้นชื่อที่ดินไว้แทบหมดตำบล นอกจากนั้นยังพยายามติดต่อซื้อที่ดินกลางทุ่งบ่อยครั้งจนชาวบ้านรำคาญใจ ภายหลังขามใช้มือปืนไปยิงหัวหน้าหมู่บ้านเสียชีวิต ขามใช้โอกาสนี้หลอกล่อให้ชาวบ้านไปตำหนักของเขา เขาค่อย ๆ ทำให้ชาวบ้านเชื่อว่าเขาเป็นคนจิตใจดี มีอำนาจเหนือธรรมชาติ เป็นผู้กว้างขวางในชุมชนชาวบ้านสามารถไว้ใจและพึ่งพาอาศัยได้ ขามอ้างว่าเขามีญาณหยั่งรู้สามารถชี้ตัวผู้บงการฆ่าหัวหน้าหมู่บ้านได้ ขามโยนความผิดให้แก่พระทองมา เมื่อชาวบ้านได้รับข้อมูลเช่นนั้นจึงเริ่มเกลียดกลัววัดโคกพระนาง ในขณะเดียวกันก็เริ่มศรัทธาเจ้าพ่อขามมากขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับข้อเสนอที่ขามยอมให้ชาวบ้านอพยพไปอยู่บนที่ดินแปลงที่สวยงามที่สุดของเขานานเท่าที่ชาวบ้านพอใจ ชาวบ้านกลางทุ่งจึงตัดสินใจขายที่ดินให้แก่ขาม หลังจากนั้นขามจึงเริ่มแผนร้ายเตรียมทำลายสัญญาที่ให้ไว้แก่ชาวบ้านกลางทุ่งโดยการยุยงให้ชาวบ้านหวาดระแวงกันและกัน ด้วยหวังให้ชาวบ้านแตกความสามัคคีแล้วย้ายออกไปเอง

ขามยิ้มละไม นัยน์ตาเป็นประกาย เขาพอใจที่พูดให้ทุกคนระแวงสงสัย กันเองจะได้แตกแยกกันได้ง่ายขึ้น พอแตกแยกกันแล้วเรื่องอยู่ไปชั่วลูกชั่วหลานก็เป็นอันจบ อยู่กันแค่ชั่วรุ่นนี้ก็พอ บางทีอาจจะไม่กี่ปีก็ได้ เขาเห็นภาพที่ทุกคนในหมู่บ้านระแวงสงสัยกัน ไม่ไว้ใจกัน อิจฉาริษยากัน ซึ่งดีซึ่งเด่นกัน จนกลายเป็นศัตรูกันที่สุดในที่สุด... ถึงวันนั้น คนในหมู่บ้านที่รักใคร่กลมเกลียวกันก็จะแตกฉานชานเช่นไปคนละทิศคนละทาง กลายเป็นพวกบ้านแตกสาแหรกขาด แล้วที่ดินริมแม่น้ำก็จะไม่มีคนพวกนี้ อยู่ให้เกะกะลูกตาอีกต่อไป แต่ถึงจะมีบางครอบครัวอยู่กันต่อไป เขาก็หาทางกำจัดให้พ้นจนได้ ตอนนี้ก็เห็นรอยร้าวของพวกเขาแล้ว

(จำวแผ่นดิน, 2550)

วิมลยกความยิ่งใหญ่ของธรรมชาติขึ้นมาเปรียบเทียบกับอำนาจเจ้าพ่อขาม โดยการสร้างฉากน้ำท่วมและตะวันตกในชุมชนโคกพระนางเพื่อแสดงให้เห็นว่าอำนาจที่กำหนดชีวิตมนุษย์อย่างแท้จริงคืออำนาจจากธรรมชาติ เมื่อธรรมชาติแสดงพลังอำนาจทุกคนต้องยอมสยบ เหตุการณ์นี้เผยให้เห็นว่าศรัทธาที่ชาวบ้านมีต่อเจ้าพ่อขามนั้นเป็นศรัทธาที่ขาดสติและนำไปสู่ความหายนะ เจ้าพ่อขามไม่มีอิทธิฤทธิ์ช่วยชาวบ้านให้รอดพ้นทุกข์ภัยได้ พลังอำนาจวิเศษของเจ้าพ่อที่ชาวบ้านเคยคิดว่ามีอยู่จริงจึงเป็นเพียงแค่จินตนาการที่ขามและชาวบ้านสร้างขึ้นมากลอบบังความคิดและกำหนดพฤติกรรมของชาวบ้านให้อยู่ใต้อิทธิพลของขามเท่านั้น

แล้วการบนบานศาลกล่าวก็เริ่มเพิ่มพัวไปทั่วทั้งตำบล สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย
ในตำบลโคกพระนางและในสากลโลกต่างถูกติดสินบนทั่วถ้วน แต่ฟ้าก็ยังมืดมิด

ฝนถึงเทลงมาอย่างไม่มีสิ้นสุด ลมพัดมา รวบรวมจะให้น้ำท่วมฟ้า ให้ปลาบินดาว
เจ้าพ่อขามและเจ้าพ่อพระไทรก็ไม่อาจจะช่วยได้ ช้ำพินดำนกก็จมอยู่ใต้ท้องน้ำ
ไปแล้ว ต้นพระไทรเล่าก็ถูกน้ำท่วมเกือบถึงครึ่งต้นเช่นกัน ฟ้ามืดมิด ฝนเทลงมา
ตลอดทั้งกาฟักไข่ น้ำท่วมสูงถึงหลังคาบ้านเรือนและตำหนักเจ้าพ่อขาม ข้าวของ
ต่างลอยหายกระจัดกระจายไปสิ้น บ้างจมอยู่ใต้ท้องน้ำอันมืดมิด ไม่มีใครช่วยใคร
เพราะต่างกระเสือกกระสนอย่างคนตาบอดช่วยชีวิตตัวเองให้อยู่รอดสิ้นกาฟักไข่
ฝนจึงหยุด แต่ฟ้ากลับไม่ยอมสว่าง ตาบลโคกพระนางจมอยู่ภายใต้ท้องน้ำและ
ความมืดมิดต่อไปอย่างไม่มีท่าทีว่าจะมีแสงสว่างสาดส่องมาอีก

(จ้าวแผ่นดิน, 2550)

จากบททอวนของเรื่องจะพบว่า เจ้าพ่อขามไม่สามารถควบคุมภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นใน
ชุมชนโคกพระนางได้ตำหนักอันโอโง่งของเขาเองยังจมน้ำ ส่วนเจ้าพ่อขามนั้นไม่ปรากฏว่ามีชะตากรรมเช่นใด
แต่วิเคราะห์ได้ว่าเจ้าพ่อ คงมีชะตากรรมไม่ต่างกับตำหนักของตน แม้เหตุการณ์จะหนักหนามากถึงขั้นนี้แล้วแต่
ชาวบ้านโคกพระนางกลับยังหวังพึ่งพาสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่เช่นเดิม ฉากตอนนี้เป็นฉากที่กระตุ้นให้ผู้อ่านมองเห็นโทษ
ของศรัทธาที่ปราศจากวิจารณญาณได้อย่างเด่นชัด เมื่อมีศรัทธาอย่างมกมายแล้วจึงไม่คิดพึ่งพาความสามารถ
และสติปัญญาของตนเอง แต่กลับรอ ความช่วยเหลือจากสิ่งที่ไม่เห็นจนกระทั่งตำบโคกพระนางต้องพบกับ
ความหายนะในที่สุด

บทสรุป

ความศรัทธาที่ปรากฏในวรรณกรรมของวิมล ไทรนิ่มนวล มีมูลเหตุจากความเกรงกลัวและความ
ต้องการผลประโยชน์ตอบแทนทั้งในชาติปัจจุบันและในชาติหน้า ผู้ศรัทธาจะสนับสนุนและปกป้องให้สิ่งที่ตน
ศรัทธาให้เจริญขึ้น นอกจากนั้นยังสร้างแนวทางปฏิบัติต่อสิ่งที่ตนศรัทธาเพื่อบังคับผู้คนในสังคมให้ปฏิบัติตาม
มีบทลงโทษต่อผู้ปฏิเสธศรัทธาอย่างรุนแรง โดยไม่คำนึงถึงความสูญเสียที่เกิดขึ้นต่อเพื่อนร่วมชุมชน ความศรัทธา
ที่ปราศจากปัญญาไตร่ตรองเหล่านี้ทำให้เกิดผลกระทบทั้งต่อตัวผู้ศรัทธา ผู้ปฏิเสธศรัทธา ขยายไปสู่ผลกระทบ
ต่อสังคม และจะเห็นชัดเจนในตอนบทสรุปของเรื่องว่าผลกระทบเหล่านั้นได้ย้อนกลับไปหาผู้นำความเชื่ออย่าง
หลีกเลี่ยงไม่ได้ นวนิยายจตุรภาคของ วิมล ไทรนิ่มนวล นอกจากจะตีแผ่ศรัทธาที่ขาดสติปัญญาไตร่ตรอง
แล้ว ยังเป็นนวนิยายที่กระตุ้นให้สังคมตระหนักถึงการตรวจสอบศรัทธาในตนเอง นำไปสู่การรู้เท่าทันปัญหา
แก้ไขปัญหา เพื่อนำพาสังคมไปสู่ทิศทางที่ดีขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

- กองบรรณาธิการ. (2536). สัมภาษณ์พิเศษ วิมล ไทรนิ่มนวล. WRITER MAGAZINE, 1(5), 31-71.
พิเชฐ แสงทอง. (2550). วากรรมวรรณกรรม. โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ยุรฉัตร บุญสนิท. (2538). วรรณวิจารณ์. โครงการบริหารวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้.
ว.วินิจฉัยกุล. (2537). ปากไก่อวรรณกรรม. ดอกหญ้า.
วิมล ไทรนิ่มนวล. (2531). คนทรงเจ้า. ทานตะวัน.
วิมล ไทรนิ่มนวล. (2550). งู (พิมพ์ครั้งที่ 9). สามัญชน.
วิมล ไทรนิ่มนวล. (2550). โคกพระนาง (พิมพ์ครั้งที่ 5). สามัญชน.
วิมล ไทรนิ่มนวล. (2550). จ้าวแผ่นดิน (พิมพ์ครั้งที่ 3). สามัญชน.
อิงอร สุพันธุ์นิช. (2547). เลื่อมลายสายรุ้ง. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.